

BÀI 4:

LẬP KẾ HOẠCH THÍCH ỨNG VỚI BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU CÓ SỰ THAM GIA

Mục tiêu:

Học xong bài này, học viên sẽ:

- Hiểu được tầm quan trọng của việc lập kế hoạch có sự tham gia của người dân;
- Nắm được nội dung và phương pháp xây dựng một kế hoạch phòng ngừa, ứng phó thảm họa và thích ứng với Biến đổi khí hậu;
- Lập được kế hoạch phát triển kinh tế xã hội cân nhắc đến những tác động của Biến đổi khí hậu trước mắt và lâu dài.

PHẦN I: LẬP KẾ HOẠCH THÍCH ỨNG VỚI BĐKH CÓ SỰ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG

1. Lập kế hoạch có sự tham gia là gì?

Lập kế hoạch có sự tham gia là phương pháp lập kế hoạch từ cấp cơ sở, dựa trên phương pháp tiếp cận về Quản lý rủi ro thảm họa dựa vào cộng đồng để lập kế hoạch phát triển kinh tế xã hội của các cấp gắn với mục tiêu thích ứng với Biến đổi khí hậu theo phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm và dân kiểm tra”. Quy trình lập kế hoạch này tạo cơ hội cho người dân tham gia để:

- Đánh giá các hiểm họa tiềm ẩn đối với địa phương, những tác động của Biến đổi khí hậu và tình trạng dễ bị tổn thương cũng như năng lực thích ứng của địa phương;
- Xác định những vấn đề cộng đồng cần quan tâm và xác định các giải pháp và hoạt động thích hợp để giải quyết những vấn đề mà cộng đồng đã xác định;
- Xây dựng kế hoạch phòng ngừa, ứng phó và thích ứng với Biến đổi khí hậu gắn với phát triển kinh tế xã hội và các chương trình phát triển cộng đồng khác;
- Thực hiện kế hoạch, giám sát và đánh giá việc thực hiện kế hoạch với sự tham gia và trợ giúp hiệu quả của chính quyền địa phương và các bên liên quan (dự án, tư vấn, nhà tài trợ bên ngoài khác).

2. Mục tiêu:

- Tăng khả năng chủ động của cộng đồng trong việc phòng ngừa và ứng phó với những ảnh hưởng bất lợi do thiên tai và Biến đổi khí hậu gây ra;
- Đảm bảo cộng đồng tham gia vào quá trình lập kế hoạch thích ứng với Biến đổi khí hậu để nâng cao khả năng và hạn chế thiệt hại và tác động của Biến đổi khí hậu;
- Đảm bảo kế hoạch thích ứng với Biến đổi khí hậu được gắn với kế hoạch phát triển kinh tế xã hội và sản xuất an toàn, hiệu quả hơn nhằm để ổn định và nâng cao đời sống dân sinh.

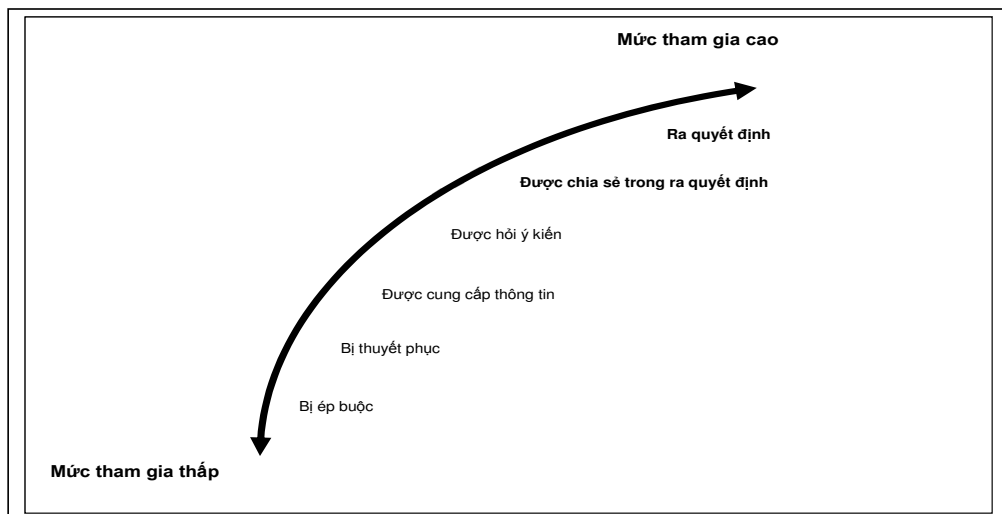

3. Cơ sở pháp lý cho việc lập kế hoạch phòng ngừa thảm họa có sự tham gia:

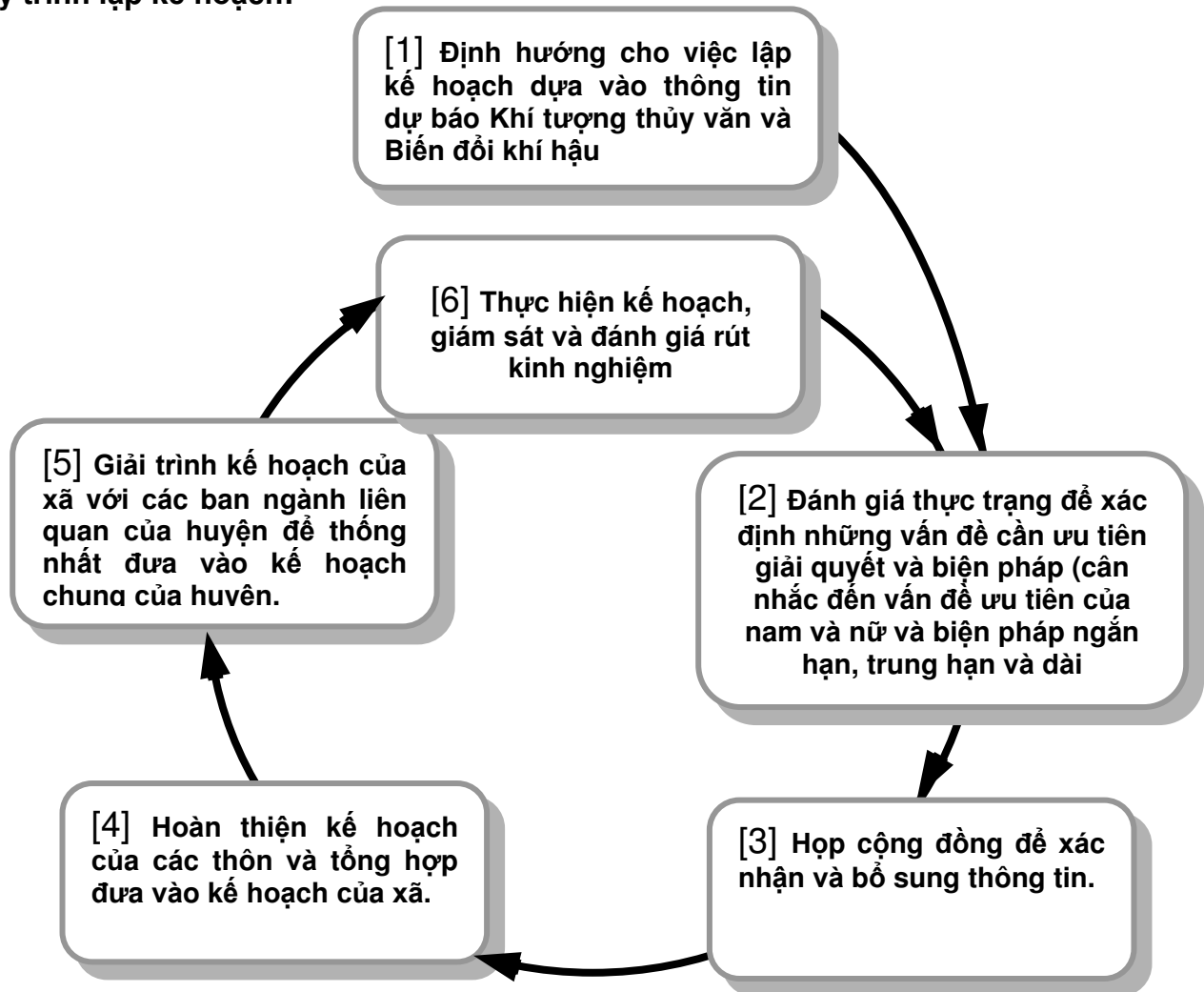
- **2002:** Quyết định số 63/2002/QĐ-TTg về Công tác Phòng, chống Lụt, Bão, Giảm nhẹ Thiên tai ngày 20 tháng 5;
- **2004:** Nghị định chính phủ 08(30/6/2004) thúc đẩy việc phân cấp quản lý nhà nước
- **2004:** Chỉ thị số 21/2004/CT-TTg của Thủ tướng Chính Phủ về Công tác Phòng, Chống Lụt, Bão và Công tác Tìm kiếm Cứu nạn ban hành ngày 12 tháng 6;
- **2005:** Pháp lệnh dân chủ cơ sở;
- **2005:** Chỉ thị số 12/2005/CT-TTg của Thủ Tướng Chính Phủ Về công tác phòng, chống lụt, bão và tìm kiếm cứu nạn năm 2005 ban hành ngày 08 tháng 4;
- **2006:** Nghị Định số 08/2006/NĐ-CP Quy định chi tiết một số điều của Pháp lệnh Phòng, Chống Lụt, Bão đã được sửa đổi, bổ sung ngày 24 tháng 8 năm 2000 ban hành ngày 16 tháng 01 năm 2006;
- **2007:** Chiến lược Quốc gia về Giảm nhẹ thiên tai đến năm 2020.
- **2008:** Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình mục tiêu Quốc gia ứng phó với Biến đổi khí hậu (ngày 2 tháng 12 năm 2008).

4. Tầm quan trọng của việc cộng đồng tham gia lập kế hoạch:

- Đẩy nhanh việc thực hiện dân chủ cơ sở, phát huy tính chủ động của cộng đồng để nâng cao khả năng của người dân trong việc ứng phó, phòng ngừa thảm họa và thích ứng với Biến đổi khí hậu;
- Toàn thể cộng đồng sẽ cùng nhau ứng phó với thảm họa xảy ra một cách nhanh chóng, kịp thời và có hiệu quả hơn;
- Đưa ra kế hoạch để huy động nhân lực và cơ sở vật chất của địa phương cho việc ứng cứu khẩn cấp;
- Đảm bảo có sự phối hợp chặt chẽ giữa các cộng đồng, giữa cộng đồng với các tổ chức đoàn thể, và các bên tham gia để giải quyết những nguyên nhân dẫn đến tình trạng dễ bị tổn thương của cộng đồng;
- Thông qua việc tham gia, cộng đồng sẽ nâng cao được nhận thức và hiểu biết để chủ động hơn trong phòng ngừa, ứng phó thiên tai và thích ứng với Biến đổi khí hậu.

5. Quy trình lập kế hoạch:

6. Yêu cầu của việc lập kế hoạch có sự tham gia

6.1 Kế hoạch phải cụ thể và thường xuyên được cập nhật:

- Không có một kế hoạch nào có thể áp dụng được cho tất cả các loại thảm họa và cho mọi địa phương khác nhau;
- Nội dung của kế hoạch cần phải cụ thể và điều chỉnh phù hợp với tình hình, điều kiện thực tế của từng địa phương và bản chất, đặc điểm của từng loại hiểm họa;
- Kế hoạch cần phải được lập dựa trên kết quả của việc đánh giá tình trạng dễ bị tổn thương và khả năng của cộng đồng và những dự đoán về tác động của biến đổi khí hậu đối với địa phương trước mắt và lâu dài;
- Kế hoạch cần được thường xuyên cập nhật, sửa đổi và điều chỉnh cho phù hợp;
- Việc thực hiện kế hoạch cần có được thường xuyên kiểm tra và giám sát;
- Những bài học kinh nghiệm rút ra cần được ghi lại thành tài liệu để áp dụng cho kế hoạch mới.

6.2 Đảm bảo phát huy dân chủ cấp cơ sở:

- Cộng đồng tham gia ở diện rộng: có sự tham gia của các hộ gia đình, có thể tất cả hoặc phần lớn các hộ ở vùng dễ bị tổn thương nhất được mời tham gia. Tổ chức các cuộc họp cộng đồng để tiến hành đánh giá thực trạng của địa phương và xác định những vấn đề cần quan tâm và đề xuất biện pháp giải quyết phù hợp;
- Đảm bảo khía cạnh giới: Phụ nữ có cơ hội tham gia bình đẳng vào tiến trình đánh giá và lập kế hoạch. Cần có tối thiểu 30-40% nữ tham gia vào các cuộc họp hoặc các nhóm làm việc. Ưu tiên xếp hạng những đề xuất của phụ nữ;
- Quan tâm đến sự tham gia vào quá trình lập kế hoạch của các nhóm dân tộc khác nhau sống trong cộng đồng;
- Đảm bảo tính minh bạch công khai trong nhân dân về các nguồn ngân sách, hỗ trợ và các thông tin khác.

6.3 Đảm bảo kế hoạch được lập dựa trên kết quả đánh giá của cộng đồng:

- Kế hoạch được lập phải dựa trên thực tế của địa phương, đáp ứng được nhu cầu cấp thiết và phù hợp với khả năng thực hiện;
- Đảm bảo dựa trên kết quả phân tích và đánh giá Hiểm họa, Tình trạng dễ bị tổn thương và khả năng để đưa ra những đề xuất có sự tham gia của người dân. Những đề xuất đó phải đáp ứng được nhu cầu giảm nhẹ tình trạng dễ bị tổn thương, tăng cường năng lực phòng ngừa, ứng phó thảm họa và thích ứng với Biến đổi khí hậu để góp phần vào quá trình phát triển và nâng cao đời sống của cộng đồng.

6.4 Lồng ghép với các kế hoạch khác:

- Kế hoạch phòng ngừa, ứng phó thảm họa và thích ứng với Biến đổi khí hậu chỉ phát huy được tác dụng khi nó được lồng ghép với các kế hoạch phát triển kinh tế xã hội của địa phương để đảm bảo cho việc phát triển cộng đồng bền vững;
- Đảm bảo việc phối hợp thực hiện của cộng đồng, các ban ngành liên quan và nâng cao trách nhiệm của các bên tham gia và các đối tượng hưởng lợi.

Ví dụ về các hoạt động ứng phó và Thích ứng theo thứ tự ưu tiên

Biện pháp	Ứng phó	Thích ứng
Phi công trình		
	1. Chuẩn bị thức ăn, nước uống	Chuyển đổi sản xuất tăng thu nhập
	2. Tập huấn kỹ thuật sơ cấp cứu cho đội cứu thương	Nghiên cứu tái định cư những hộ nằm trong vùng nguy cơ sạt lở cao. Trồng cây phòng hộ chống sạt lở
Công trình		
	1. Gia cố đoạn đê yếu	Đầu tư nâng cấp xây dựng hệ thống đê
	2. Gia cố nhà ở và công sở	Xây nhà kiên cố chống lốc/bão

PHẦN II : NỘI DUNG CỦA MỘT KẾ HOẠCH THÍCH ỨNG VỚI BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

PHẦN I. CƠ SỞ CHO VIỆC LẬP KẾ HOẠCH:

- Thông tin dự báo thủy văn và dự đoán về tác động của Biến đổi khí hậu;
- Những kinh nghiệm và bài học rút ra từ các hoạt động phòng ngừa và ứng phó;
- Định hướng cho việc lập kế hoạch (loại hiểm họa, sự tham gia của cộng đồng vào quá trình lập kế hoạch phòng ngừa thảm họa);
- Xác định được mục tiêu chính của kế hoạch (mục tiêu phải cụ thể, đo được, có tính khả thi, phù hợp với khả năng thực hiện và có giới hạn thời gian thực hiện);
- Đánh giá thực trạng.

PHẦN II: KẾ HOẠCH PHÒNG NGỪA VÀ ỨNG PHÓ THIÊN TAI HÀNG NĂM

- Những hoạt động nào cần làm trước, trong và sau khi thảm họa có thể xảy ra?
- Những hoạt động đó cần làm vào thời gian nào? Trách nhiệm của hộ gia đình, các ban ngành liên quan và những thành viên Ban PCLB như thế nào?
- Phương pháp thực hiện nên như thế nào?
- Cần những điều kiện gì để đảm bảo những hoạt động đó được thực hiện tốt?

	Khi nào?	Ai làm?	Cách làm?	Điều kiện cần	
				Địa phương	Bên ngoài
Trước khi có thảm họa: 1. Gia cố nhà ở 2. Gia cố Trạm Y tế 3. Trồng cây phòng hộ 4. Thực hiện kế hoạch sơ tán dân vùng nguy hiểm đến nơi an toàn.	-Tháng 9 -Tháng 9 -Tháng 1	-Hộ Gia đình -UBND -Cộng đồng
Trong khi có thảm họa: 1. Tiếp tục sơ tán khẩn cấp người già và trẻ em khỏi vùng bị ảnh hưởng. 2. Đánh giá nhanh nhu cầu cứu trợ.	- Sau 2-3 ngày mưa to liên tục; - Khi bị sạt lở đột ngột ở vùng ngoài dự đoán.	-Đội cứu nạn của xã/thôn -Cán bộ xã/thôn và các chi hội Chữ Thập Đỏ			
Sau khi thảm họa xảy ra: 1. Làm vệ sinh môi trường 2. Khắc phục thiệt hại, khôi phục và ổn định lại các hoạt động sinh kế	- Sau khi hết lũ quét, Sạt lở đất và lốc/bão	Gia đình & Cộng đồng (Đoàn thanh niên, đội tình nguyện...)			

2. PHÂN CÔNG TRÁCH NHIỆM CỦA BAN PHÒNG CHỐNG LỤT BÃO XÃ:

Các thành viên	Trách nhiệm	Địa chỉ liên lạc	Điện thoại
Đảng ủy			
Ủy Ban Nhân Dân Xã			
Ban phòng chống Lụt Bão Xã			
Đội ứng cứu khẩn cấp của xã			
Hội chữ thập đỏ Hội phụ nữ/Đoàn thanh niên			
Hợp tác Xã			
Trưởng thôn			
Hộ gia đình vùng cần sơ tán			

PHẦN III. KẾ HOẠCH PHÁT TRIỂN KINH TẾ XÃ HỘI THÍCH ỨNG VỚI BĐKH

1. TỔNG HỢP CÁC HOẠT ĐỘNG CỦA KẾ HOẠCH 5 NĂM

	Hoạt động	Kế hoạch năm đầu (.....)	Kế hoạch từ năm...đến năm....	Đơn vị thực hiện
Tiểu dự án Phi công trình				
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
Tiểu dự án công trình				
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

2. KẾ HOẠCH THỰC HIỆN TRONG NĂM ĐẦU (Thời gian thực hiện từ.....đến.....)

Hoạt động	Khối lượng	Đối tượng hưởng lợi	Phương pháp thực hiện			Tham gia/trách nhiệm
			Đóng góp của địa phương (%)	Yêu cầu hỗ trợ		
				Kỹ thuật	Tài chính	
Tiểu dự án Phi công trình						
1						
2						
3						
4						
Tiểu dự án công trình						
1						
2						
3						
4						
5						
6						

PHẦN V. THÀNH VIÊN THAM GIA LẬP KẾ HOẠCH

#	Họ và tên	Chức danh	Chữ ký
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

Ngày___tháng___năm___
Xác nhận của chính quyền địa phương